

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
כ"ד אלול תשע"ג

פרשה:
פרשת נצבים-וילך

כותרת:
תקיעת שופר - פחד וחרדה או שמחה וחגיגה?

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת נצבים-וילך

תקיעת שופר – פחד וחרדה או שמחה וחגיגה?

בשבוע הבא, בעזרת השם, כל עם ישראל ישמע את קול השופר בראש השנה. קול השופר מטבעו מעורר בנו רגשות של פחד ורעדה. קול השופר אמור לעורר ולהזהיר, כפי שהרמב"ם כותב בהלכות תשובה (ג, ד) שם הוא מסביר את תפקידו של השופר "כלומר עורר ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו מעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם". תפקידו של השופר הוא אפוא לעורר אותנו בתשובה. זהו גם אחד הטעמים מדוע אנו תוקעים בשופר במשך כל חודש אלול, כדי להזכיר לנו להתכונן כיאות ליום הדין.

ביטויים כאלו אנו מוצאים גם בתנ"ך. המפורסם שבהם הוא הפסוק מהנביא עמוס (ג, ו): "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו". בימינו כאשר מגיעה סכנה נשמעת אזעקה – סירנה שמזהירה את כולם מפני הסכנה הקרובה ל"ע. בימים ההם היה יושב אדם על "מגדל הפיקוח" והיה צופה לראות את בוא הסכנה, לעתים היתה זו אש שפורצת בקצה העיירה, או אויבים שבאו חלילה להתקיף, או סערת רוחות גדולה שמתקרבת. השומר היה תוקע בשופר כדי לעורר ולהזהיר את התושבים.

פסוק דומה מופיע בספר ישעיהו (נח, א) שבו הקב"ה אומר לנביא: "כשופר הרם קולך והגד לעמי פשעים". שוב אנו מוצאים שקולו של הנביא אשר בא להזהיר את ישראל על פשעים וחטאים נמשל לשופר.

בנביאים אנחנו מוצאים פעמים רבות שבשעת המלחמה השתמשו בשופר כדי להפחיד את האויבים, כמו בספר יהושע שכדי להפיל את חומות יריחו תקעו בסופר. אולם יש גם צד "חסיד" לשופר. כשמעיינים בתורה באלו אירועים עם ישראל שמע את קול השופר בפועל – אנחנו מגלים צד אחר לחלוטין. הפעם הראשונה שאנחנו שומעים את המושג שופר זהו במעמד הר סיני, שם מסופר "ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר... וקול שופר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה" (שמות יט, טז). האירוע של מתן תורה הלא היה אירוע חיובי ומשמח מאד, כאשר הקב"ה בחר בעם ישראל כעם סגולה, העם שלו, ונתן להם את הדבר היקר מכל – את התורה הקדושה.

מתי אנו נתקלים פעם נוספת בשופר? (שאלה לקהל)

כמובן במוצאי יום הכיפורים. מדוע תוקעים אז בשופר? אחד הטעמים לכך שזהו "זכר ליובל" (ראה טור סי' תרכד).

הפעם הראשונה שהתורה מצווה עלינו במפורש לתקוע בשופר היא בחומש ויקרא, כשהתורה מדברת על היובל שבו כל העבדים יוצאים לחירות וכל האחוזות חוזרות לבעליהן. התורה

אומרת "ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם... יובל היא תהיה לכם" (ויקרא כה, י). תקיעת השופר הזאת של היובל היא בוודאי תרועה של שמחה וחגיגה. הרי לנו שתקיעת שופר זהו סימן לשמחה ולמסיבה ולא לפחד וחרדה.

גם בספר שמואל אנחנו קוראים את הסיפור על דוד המלך כשהביא את ארון ברית ה' לירושלים לעיר דוד, מסופר שם שהוא העלה את הארון בשמחה "ודוד מכרכר בכל עוז לפני ה'... ודוד וכל בית ישראל מעלים את ארון ה' בתרועה ובקול שופר" (שמואל ב, ב, טו). ייתכן שהאירוע המתואר כאן הוא המאורע המשמח ביותר בתנ"ך ולכבודו דוד חילק "לכל העם חלת לחם אחת", ובאירוע המשמח הזה תקעו בשופר.

מאותה סיבה אנו תוקעים בשופר בראש השנה. מבואר בספרי חסידות שראש השנה – בנוסף לכך שהוא יום הדין – הוא גם יום הכתרת המלך. אנו מכתירים את הקב"ה כ"מלך העולם". בראש השנה אנו מבקשים מהקב"ה "מלוך על כל העולם בכבודך... וידע כל פעול כי אתה פעלתו". אנחנו מבקשים מהקב"ה שיגלה את עצמו ויראה לעולם כולו שהוא מלך העולם, שכל יצור ידע ש"ה' אלוקי ישראל מלך" ושיש בעל-הבית לבירה זו.

בכל שנה ושנה, בראש השנה, אנו מקבלים מחדש על עצמנו את מלכותו של הקב"ה. וביום הכתרה של מלך נהוג לתקוע בשופר, כי זהו יום שמחה לבני העם, וזוהי הסיבה לתקיעת השופר בראש השנה.

באחת משיחותיו מסביר הרבי דבר נפלא. נהוג שביום הכתרה של המלך או נשיא מדינה, הוא משחרר אסירים וחונן אותם, משחרר את העם ממיסים ומעניק כל מיני מתנות, כי זהו יום של שמחה וחגיגה. הרבי אומר ש"מלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא". ואם-כן בראש השנה שהוא יום הכתרה של הקב"ה כמלך העולם, הרי שבאותו יום ה' חונן אותנו ונותן לנו שנה טובה ומתוקה ובני חיי ומזוני רוויחי (שיחות קודש' תשל"ג כרך א עמ' 28).

העובדה שראש השנה נבחר להיות יום הדין זוהי מעלה גדולה, שכן דווקא ביום הכתרה – הדין נפסק לטובה בכל המובנים, ותוקעים בשופר כביטוי של שמחה על כך שאנחנו מקבלים שנה טובה ומתוקה.

הרעיון הזה שקול השופר מבטא קולות של שמחה מופיע במכילתא (יתרו פרשה ד'): "כל מקום שנאמר שופר הרי זה סימן יפה לישראל, שנאמר עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר, ואומר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ואומר וה' אלוקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן". האירוע המשמח ביותר שעם ישראל מצפה ומחכה לו בכליון עיניים מזה אלפי שנים הוא ביאת המשיח, שעל אותו זמן נאמר "אז ימלא שחוק פיננו", ועל היום ההוא נאמר "יתקע בשופר גדול". אז נשמע את שופרו של משיח שיבשר את בוא הגאולה ויביא לנו את השמחה הגדולה והנצחית במהרה בימינו אמן.

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד